

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003229

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Листуха Михайло Михайлович

2. Mykhaylo M. Lystukha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6476-7521

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Селекція і насінництво сільськогосподарських культур

Дата захисту: 13-08-2026

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15580

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Посівні якості та врожайні властивості насіння пшениці озимої залежно від технологічних заходів вирощування

2. Sowing qualities and yield characteristics of winter wheat seeds depending on agricultural practices

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування та практичне вирішення важливого завдання сучасної аграрної науки – оптимізації технологічних методів впливу на продуктивність вирощування насіння пшениці м'якої озимої. Дисертаційна робота базується на виявленні особливостей формування урожайності, посівних якостей та врожайних властивостей насіння сортів пшениці м'якої озимої (МІП Ассоль, МІП Дніпрянка, Естафета миронівська) залежно від попередників, строків сівби, внесення норм азотних добрив, а також фунгіцидів та інсектицидів в умовах центральної частини Лісостепу України. Доведено, що в технології вирощування попередник та строки сівби посідають одне з провідних місць, оскільки вони безпосередньо впливають не тільки на ріст та розвиток рослин озимини, але й на рівень врожайності наступних після неї культур та відомо щодо необхідності вибору мінеральних добрив з найбільш оптимальним складом

елементів живлення відповідно до біологічних потреб культури в різні фази росту і розвитку та регламентів їх застосування. Уперше встановлено, особливості формування насінневої продуктивності і посівних якостей насіння нових сортів пшениці м'якої озимої залежно від попередників та строків сівби; визначено оптимальні норми внесення азотних добрив на посівні якості та біологічні властивості насіння залежно від строків сівби та попередників; обґрунтовано доцільність застосування фунгіцидів та інсектицидів на посівах пшениці м'якої озимої в різні етапи органогенезу; встановлено формування врожайних властивостей насіння залежно від антропогенних чинників. Практичне значення полягає в удосконаленні елементів технології вирощування насіння нових сортів пшениці м'якої озимої в умовах центрального Лісостепу України, що забезпечує підвищення врожайності, збільшення виходу кондиційного насіння, його маси, а також покращення посівних якостей і врожайних властивостей. Набули подальшого розвитку положення щодо формування врожайності та посівних якостей насіння залежно від сортового складу, гідротермічних умов вирощування, норм внесення азотних добрив, засобів захисту рослин, попередників та строків сівби в умовах центральної частини Лісостепу України. Експериментальну частину виконано впродовж 2021–2024 рр. на дослідних полях Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України. Досліджено, що після попередника соя порівняно із соняшником отримано істотно вищі середні значення врожайності (4,95 т/га), маси 1000 насінин (44,0 г) та виходу кондиційного насіння (73,7 %). Визначено, що за сівби 5 жовтня у середньому за сортами, попередниками та роками, порівняно із сівбою 15 жовтня, суттєво збільшувалась врожайність на 0,45 т/га та маса 1000 насінин на 1,5 г. Достовірного впливу попередника і строку сівби на вихід кондиційного насіння та посівні якості насіння пшениці м'якої озимої не виявлено. Визначено, що підживлення рослин добривом КАС-32 з нормою внесення 75 кг/га діючої речовини сприяло формуванню достовірно вищої врожайності (4,39–5,99 т/га) відповідно контролю та максимальних значень маси 1000 насінин (43,1–47,4 г) і виходу кондиційного насіння (74,5–81,6 %). Встановлено визначальний вплив умов року вирощування на формування врожайності (28,24 %), активності наклювання (43,64 %), енергії проростання (16,92 %) та лабораторної схожості насіння (28,08 %). Вивчено, що комплексне застосування фунгіцидів і інсектицидів на посівах пшениці м'якої озимої на різних етапах органогенезу сприяло приросту врожайності у сортів. Більші прирости урожайності (0,44–0,47 т/га) отримано у варіанті із застосуванням у фазі виходу в трубку фунгіциду Корвізар М і інсектициду Наповал. Встановлено, що використання засобів захисту рослин сприяло покращенню крупності насіння та його посівних якостей, про що свідчило зростання маси 1000 насінин. Доведено, що використання фунгіцидів та інсектицидів на насінницьких посівах пшениці м'якої озимої сприяло підвищенню економічної ефективності виробництва насіння. Результати досліджень узагальнено у методичних рекомендаціях «Технологія вирощування насіння пшениці озимої» і «Процес виробництва насіння пшениці озимої в умовах Лісостепу України» та впроваджено у насінницьких господарствах, які розташовані у зоні Лісостепу України з метою підвищення врожайності, поліпшення посівних якостей насіння та зростання економічної ефективності виробництва пшениці м'якої озимої.

2. This dissertation presents a theoretical justification and practical solution to an important problem in modern agricultural science – the optimization of technological methods for influencing the yield potential of bread winter wheat seeds. The dissertation is based on identifying the characteristics of yield formation, sowing qualities, and yield properties of bread winter wheat varieties (MIP Assol, MIP Dniprianka, Estafeta myronivska) depending on preceding crops, sowing dates, application rates of nitrogen fertilizers, as well as fungicides and insecticides under conditions in the central part of the Forest-Steppe zone of Ukraine. It has been proven that in cultivation technology, the preceding crops and sowing dates play a leading role, as they directly influence not only the growth and development of winter wheat but also the yield levels of subsequent crops; furthermore, it is well established that mineral fertilizers with the most optimal nutrient composition must be selected in accordance with the crop's biological needs during various phases of growth and development, as well as the regulations governing their application. For the first time, the characteristics of seed yield and sowing qualities of new bread winter wheat varieties have been determined in relation to preceding crops and sowing dates; optimal application rates of nitrogen fertilizers for sowing and the biological properties of the seeds depending on sowing dates and preceding crops; the feasibility of applying fungicides and insecticides to bread winter wheat crops at various

stages of organogenesis has been substantiated; the development of seed yield characteristics depending on anthropogenic factors has been established. The practical significance lies in improving the elements of seed production technology for new varieties of bread winter wheat under the conditions of the central Forest-Steppe of Ukraine, which ensures increased yield, higher yield of marketable seed and seed weight, as well as improved sowing qualities and yield characteristics. Provisions regarding the formation of yield and sowing qualities of seeds depending on varietal composition, hydrothermal growing conditions, application rates of nitrogen fertilizers, plant protection products, preceding crops and sowing dates in the central part of the Forest-Steppe region of Ukraine have been further developed. The experimental part was conducted during 2021–2024 on the experimental fields of the V. M. Remeslo Myronivka Institute of Wheat of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine. The study found that, compared to sunflower, soybean grown as a previous crop yielded significantly higher average values for yield (4.95 t/ha), 1,000-seed weight (44.0 g), and the percentage of marketable seeds (73.7 %). It was determined that when sowing on October 5, on average across varieties, preceding crops and years, compared to sowing on October 15, yield increased significantly by 0.45 t/ha and the weight of 1,000 seeds by 1.5 g. No statistically significant effect of the preceding crop or sowing date on the yield of marketable seeds or the sowing quality of bread winter wheat seeds was found. It was determined that fertilizing plants with UAN-32 at an application rate of 75 kg/ha of active ingredient contributed to significantly higher yields (4.39–5.99 t/ha) compared to the control, as well as higher maximum values for the weight of 1,000 seeds (43.1–47.4 g) and the percentage of marketable seeds (74.5–81.6 %). A decisive influence of growing season conditions on yield (28.24 %), active sprouting (43.64 %), germination energy (16.92 %) and laboratory seed germination rate (28.08 %) was established. It was found that the combined application of fungicides and insecticides on bread winter wheat crops at various stages of organogenesis contributed to a yield increase in the varieties Greater yield increases (0.44–0.47 t/ha) were obtained in the treatment involving the application of the fungicide Korvizar M and the insecticide Napoval during the booting stage. It was found that the use of plant protection products contributed to an improvement in seed size and sowing quality, as evidenced by an increase in the weight of 1,000 seeds. It has been demonstrated that the use of fungicides and insecticides on bread winter wheat seed crops contributed to increased economic efficiency in seed production. The research results have been summarized in the guidelines “Technology for Growing Winter Wheat Seed” and “The Process of Winter Wheat Seed Production in the Forest-Steppe Zone of Ukraine” and have been implemented on seed farms located in the Forest-Steppe Zone of Ukraine with the aim of increasing yields, improve seed quality and increase the economic efficiency of bread winter wheat production.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Сіроштан А. А., Листуха М. М. Особливості формування врожайності та посівних якостей насіння пшениці м'якої озимої залежно від попередника, строку сівби та добрив. Plant Varieties Studying and Protection. 2025. Т. 21, № 4. С. 215–223. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.21.4.2025.346239> (40 % авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних).
- 2. Сіроштан А. А., Листуха М. М. Вплив комплексного захисту рослин на врожайність та посівні якості насіння пшениці м'якої озимої. Аграрні інновації. 2026. № 35. С. 306–312.

<https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2026.35.43> (40 % авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних).

- 3. Листуха М. М. Оцінювання врожайних властивостей насіння пшениці м'якої озимої за морфотипами зародків залежно від проведення різних агротехнічних заходів. Plant Varieties Studying and Protection. 2026. Т. 22, № 1. С. 47–54. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.22.1.2026.357582>
- 4. Листуха М. М. Урожайність та посівні якості пшениці м'якої озимої залежно від попередників і строків сівби. Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 21 квітня 2023 р.). с. Центральне, 2023. С. 71, 72.
- 5. Листуха М. М. Урожайність та посівні якості насіння пшениці озимої залежно від фону живлення. Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 21, 22 листопада 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 122, 123.
- 6. Листуха М. М., Сіроштан А. А., Кавунець В. П., Дергачов О. Л. Вплив попередників і строків сівби на врожайність та посівні якості насіння пшениці м'якої озимої. Талановита організатор, вчена-практик, педагог: присвячено 85-річчю від дня народження докторки біологічних наук, професорки Любові Калинівни Тараненко: матеріали круглого столу (НААН, ННСГБ, Ін.-т історії аграр. науки, освіти та техніки, МОН України, ЗВО «ПДУ»; наук. ред. В.А. Вергунов. м. Київ, 16 квітня 2024 р.). Вінниця: ТВОРИ, 2024. С. 123, 124. (30 % авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних).
- 7. Листуха М. М. Насіннева продуктивність сортів пшениці м'якої озимої залежно від попередників, строків сівби і норм азотних добрив. Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 19 квітня 2024 р.). с. Центральне, 2024. С. 101, 102.
- 8. Демидов О. А., Сіроштан А. А., Кавунець В. П., Дергачов О. Л., Заїма О. А., Центило Л. В., Листуха М. М., Каліцінська О. Б., Правдзіва І. В., Малеончук О. В., Дяченко Л. В., Лось Р. М. Технологія вирощування насіння пшениці озимої (Методичні рекомендації) / за ред. кандидатів с.-г. наук А. А. Сіроштана, В. П. Кавунця. Центральне, 2023. 37 с. (10 % авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних).
- 9. Демидов О. А., Сіроштан А. А., Кавунець В. П., Заїма О. А., Дергачов О. Л., Центило Л. В., Каліцінська О. Б., Бордюг А. М., Листуха М. М., Багатченко О. С., Правдзіва І. В., Малеончук О. В., Землін І. М., Березанський Н. О. Процес виробництва насіння пшениці озимої в умовах Лісостепу України (Методичні рекомендації) / за ред. А. А. Сіроштана, В. П. Кавунця. Центральне, 2025. 36 с. (10 % авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних).

Наукова (науково-технічна) продукція: технології

Соціально-економічна спрямованість: створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U100436; 0124U000053

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіроштан Андрій Анатолійович

2. Andrii A. Siroshstan

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.д., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3246-2907

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябовол Ярослав Сергійович

2. Yaroslav Riabovol

Кваліфікація: д. с.-г. н., доц., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4325-5313

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дмитренко Юлія Михайлівна

2. Yuliia M. Dmytrenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3942-9125

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пикало Сергій Володимирович

2. Serhii V. Pykalo

Кваліфікація: к. б. н., с.д., 03.00.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3158-3830

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуменюк Олександр Володимирович

2. Oleksandr V. Humenyuk

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.д., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3246-2907

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496863

Місцезнаходження: вул. Центральна, с. Центральне, Миронівський р-н., 08853, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кириленко Віра Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кириленко Віра Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Федоренко Марина Вікторівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна